

פרשת תזריע — נגע המתהפך לענג

הנושא המרכזי בפרשתנו הוא נגע הצרעת.

הצדיק הירושלמי, רבי אריה לנין, נודע במסירות הנפש שלו לגמול חסדים, ובזכותם דבקו בו הכינויים "אבי האסירים" ו"אבי המצורעים". "מצורעים" אומללים אלה שביקר רבי אריה – אפילו קרוביהם נמנעו מלבקר אותם, מחמת סכנת ההידבקות ב"צרעת".

ואולם, השימוש בשמות "צרעת" ו"מצורעים" בהקשר זה מטעה ומבלבל. עדיף לקרוא למחלה זיהומית זו בשם "מחלת הנסן", ולא "צרעת". בניגוד ל"מחלת הנסן" – הצרעת שבתורה איננה מחלה מדבקת, והיא גם לא מחלה גופנית. אמנם, המצורע מחויב בריחוק חברתי, ככתוב (יג מ): "פָּדַד יֵשֶׁב, מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ", אך לא בכדי למנוע ממנו להדביק אחרים.

שלוש ראיות לכך:

ראיה ראשונה: מי שראה על גופו נגע צרעת צריך ללכת לכוהן ולא לרופא, ככתוב (יג ב): "וְהוּבָא אֶל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנָיֵי הַכֹּהֲנִים". רק הכוהן יכול לקבוע אם האדם טמא בטומאת צרעת, או טהור. אילו היה נגע הצרעת מחלה גופנית, היו המצורעים צריכים ללכת להיבדק אצל רופא!

ראיה שנייה: חז"ל מלמדים אותנו במסכת נגעים (פרק ג משנה ב) שחתן בשבעת ימי המשתה שלאחר חתונתו, אם ראה על גופו סימן שחשוד כצרעת, מתירים לו לדחות את הבדיקה עד לאחר ימי המשתה וסעודות שבע הברכות של הזוג הטרי, כדי למנוע מצב שהכוהן יפסוק שהחתן מצורע, ואז יתחייב בבידוד מחוץ למחנה, ושמחת הכלולות תושבת. אילו הייתה הצרעת מחלה מדבקת, לא היו מאפשרים לחתן להדביק בסעודות שבע הברכות את האורחים!

ראיה שלישית: באותה משנה מוסיפים חז"ל ללמד, שביום טוב ובחול המועד דינו של כל אדם כדין החתן. כלומר, אם במהלך החג רואים על הגוף סימן שחשוד כצרעת, מותר להמשיך לחגוג, ואת בדיקת הנגע לדחות עד לאחר ימי החג. אילו הייתה הצרעת מחלה מדבקת, לא היו מוותרים על בידוד מיידי כדי שלא יידבקו שאר בני הבית!

אם כן, ברור שהצרעת איננה מחלה גופנית ואיננה מדבקת, אלא היא מחלה רוחנית, איתות משמיים שעל האדם לתקן משהו בהתנהגותו. אומרים רבותינו שנגע הצרעת בא על דיבור של לשון הרע, וכנגד חטא זה הגורם לסכסוך בין אנשים, נענש המצורע בריחוק חברתי מחוץ למחנה ישראל, מידה כנגד מידה.

וכך כותב הרמב"ם בסוף הלכות טומאת צרעת (פרק טז הלכה י) על נגע הצרעת ש"אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל, כדי להזהירן מלשון הרע... ואם עמד ברשעו... יהיה מובדל ומפורסם לבדו עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע".

במדרש "ויקרא רבה" (לג א) מסופר מעשה ברבן גמליאל שפעם אחת ביקש מטבי עבדו להביא לו מאכל טוב מהשוק. הביא לו העבד לשון של בהמה. אחר כך ביקש ממנו רבן גמליאל להביא לו מהשוק מאכל רע. וגם אז הביא לו העבד לשון.

שאל אותו רבן גמליאל: "איך יכול להיות שהלשון היא גם טובה וגם רעה?" אמר לו עבדו הפיקח: "כשהלשון מדברת דברים טובים אין דבר טוב ממנה, אבל כשהלשון מדברת לשון הרע אין רע ממנה".

אמרו רבותינו במדרש "ויקרא רבה" (יז ד) שנגעי הצרעת באים על האדם בהדרגה כדי ללמדו מוסר: בתחילה באה הצרעת בביתו של האדם, אם לא תיקן את דרכיו באה הצרעת בבגדיו, ואם עדיין לא תיקן את התנהגותו מופיעה הצרעת בגופו.

מהניסוח החגיגי שבו פותחת התורה את פרשת נגעי צרעת הבית מסיקים רבותינו ב"מדרש רבה" (יז ו) וכן מובא בפירוש רש"י (יד לד), שיש בנגעי הבית בשורה טובה לעם ישראל. מה יכול להיות טוב בנגע צרעת? מסביר רבי שמעון בר יוחאי שהכנענים שגרו בארץ ישראל לפני שעם ישראל נכנס לארץ, היו מחביאים את כספם בקירות הבתים, וכאשר עם ישראל נכנס לארץ הם ברחו, ובני ישראל עברו לגור בבתים שלהם. כשהופיע נגע צרעת בקירות הבית והיה צריך להרוס את הבית, ככתוב (יד מה) "וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֲצָיו וְאֶת כָּל עֵצֵי הַבַּיִת", אז התגלו אוצרות הכסף והזהב שהוטמנו בקירות הבית.

רבי שמעון בר יוחאי מלמדנו להתבונן בפנימיות של התורה ושל המציאות, ולמצוא את הנקודה הטובה שמסתתרת גם בתוך מה שנראה רע. גם כשיש נגע ובעקבותיו נזק כלכלי בהריסת הבית, יכול ה"נגע" להפוך ל"עֲנָג": האדם שהיה מיואש ומדוכא מהריסת ביתו, הופך להיות שמח ומאושר במוצאו אוצר בין ההריסות של ביתו.

למדנו מכאן יסוד חשוב שגם אם נגרם לאדם נזק, עדיף שלא יתעצב, כי יתכן שהדבר העצוב יתברר כמקור לשמחה בעתיד, וכמו שאמר דוד בספר תהילים (ל יב): "הַפְּכֵת מְסֻפְדֵי לְמַחֹל לִי, פִּתְחֵת שְׂקֵי וְנִתְאַזְרְנִי שְׂמֵחָה".

במסכת מועד קטן (ט) מסופר כיצד העביר רבי שמעון בר יוחאי יסוד חשוב זה הלאה לבנו בעזרת שני תלמידיו, ר' יונתן בן עסמי ור' יהודה בן גרים, שבירכו אותו בקללות שהיו מסווה לברכות גדולות. למשל, ברכו אותו "שיחרב ביתו", וכוונתם הייתה שיאריך ימים, וכך יישאר בשממונו קברו (היינו "ביתו"), על פי תהילים מט יב).

ארץ ישראל אמונה טהרת המשפחה בית המקדש פרשת שבוע תנין

לימוד והנצחה לעילוי נשמות שלמה וישי קרויזר ז"ל
אחים יקרים ואהובים אשר עלו יחדיו בסערה לגנזי מרומים
מתוך אתר שי לש"י : shayleshay.co.il

וממי למד רבי שמעון בר יוחאי מבט פנימי זה? מרבו, רבי עקיבא. הגמרא במסכת ברכות (ס:) מלמדת שאפילו על אסון שקורה לאדם, עליו לברך את ה' בשמחה. הגמרא מספרת כיצד רבי עקיבא נוכח לראות איך רצף אסונות שאירעו לו היטיבו איתו בסופו של דבר והצילו אותו. רבי עקיבא נעזר בסיפורו האישי כדי להמחיש למה כל אדם צריך להתרגל לומר "כל מה שעושה הקב"ה – הכל לטובה!" וכך גם נפסק ב"שולחן ערוך" (אורח חיים סימן רל סעיף ה).